

Zato prosí vojni oskrbovalni urad (IX, Bergasse 16), da bi se mu s tem namenom veliko dušno in kar najhitreje naklanjala darila v denarju. Ta urad bode skrbel, da pridejo božična darila našim četam po oddelkih pravočasno v roke kakor drag pozdrav iz ljube domovine, kakor dokaz najiskrenejšega spomina, kakor znak upanja na veselo svidenje!

C. in kr. vojno ministrstvo, vojni oskrbovalni urad, IX., Bergasse št. 16.

Na Dunaju, v oktobru 1914.

F. M. L. Löbl s. r.

Vojna in nevtralne države.

Mnogi menijo, da škoduje vojna samo vojskujočim se državam: toda vojna prizadeva občutno škodo tudi nevtralnim državam. Vsled onemogočenega in oviranega prometa trpi trgovina in vsaka nevtralna država je v nevarnosti, da z dobavo blaga izkaže kaki državi posebne ugodnosti, s čimer krši nevtralnost. V takem položaju ste pred vsem Amerika in Holandska. V Združenih državah je letos izredno dobro izpadla žetev pšenice. Vse luke so je polne. Toda tega blaga ne morejo vkrati na ladje, ker je nemško trgovinsko brodovje tako rekoč izginilo, angleško pa je bilo zaradi vojaških transportov znatno reducirano. Vsled tega hoče parlament Združenih držav upeljati lastne paroplovne črte. Toda odkod naj vzame ladje? V ameriških pristaniščih so mnogi nemški in tudi avstrijski parniki, tako na primer velikanski nemški transatlantski parnik „Vaterland“, a četudi bi Amerikanci te parnike prekrstili, bi to Angležev gotovo ne oviralo, da bi jih ne zaplenili. Poleg tega bi pa pomenjal odkup teh ladij, ki so v vojni za Nemčijo brez pomena, finančno podporo vojskujoče se nemške države. In ker se je Amerikancu Morganu prepovedalo, posoditi francoski denar, bi se moralo ukreniti tudi napram Nemčiji, oziroma Avstriji.

Tudi Švedska, Norveška, Danska in Holandska občutijo izredne posledice evropske vojne. Kajti Angleška pregleduje skoro vsak parnik imenovanih držav, ako odgovarajo njihovi trgovinski bilanci. Angleška jim napravljata natančen račun: Kar tu vozite, je več premoaga, žita in bakra, kakor pa sami rabite. Pri tem kaže Angleška seveda tudi mnogo zlobe in jeze napram nevtralnim državam, ki nočejo stopiti na njeno stran. Toda vojna, pravzaprav moč njene mornarice, ji omogočuje njeno postopanje. Vsled tega mora žito in druga živila gniti v inozemskih pristaniščih. Amerikancev se polasča zaradi tega obup, tembolj, ker Angleži z vsakim dnem proglašajo novo blago kot vojno kontrebando. Amerikanski bombažni trgovci ogorčeno protestirajo proti temu, da se smatra tudi bombaž kot prepovedano blago, in cele armade bombažnih producentov so v nevarnosti, da propadejo. Toda bombaž se rabi tudi za — municijo! Argentinita in Brazilija ne morete izvažati svojega mesa, svojega žita in kave. Italija mora pustiti, da se velike množine njenega sadja — tudi v tem pogledu je izpadla letina izborna — uničijo, da propada njena sladkorna industrija, ker ji manjka prometnih sredstev. In tako stoji velika množica surovinskih industrij in produkcij živil v nevtralnih deželah pred ogromnim polomom.

Veliko škodo imajo tudi one dežele, ki žive od trgovskega prometa. V tem oziru prideti predvsem v pošte Švica in Italija. Prva mora poleg tega tudi plačati stroške oborožene nevtralnosti, to je mobiliziranje za varstvo svoje meje. V obeh deželah so hoteli in restavracije zapuščene, železnice prinašajo znatno zmanjšane dohodke. S številkami se škoda, ki jo trpi Italija, niti ne da označiti. Toda nekoliko vpogleda

nudijo v tem oziru vplačane vstopnine v muzejih. Najbolj obiskana mesta mesta v Italiji so Rim, Florenca in Benetke. Vstopnina v Torinu in v galeriji Borghese v Rimu je znašala v preteklem letu 86 000, na Palatinu 36.000, v Angelskem gradu 25.000 lir. V Florenci, v Uffizijih 83.123, v medicinski kapeli 40.000 lir. V Benetkah so v palači dožev zbrali 163.000, v akademiji 48.266 lir. Bresa v Milanu je imela 52.023, Leonardova Vincencijeva „Zadnja večerja“ kakih 50.000, muzej v Neaplju kakih 50.000 lir dohodkov. Največ izgube imajo Pompeji, ki so imeli 203.908 lir dohodkov itd. Vse to se je sedaj skoraj popolnoma nehalo.

Italija ima škodo tudi z ozirom na izseljeniško vprašanje. Stotisoči izseljencev so leto za letom hodili v Ameriko in drugam, odkoder so pošiljali domov svoje prihranke — okoli 100 milijonov lir na leto. In sedaj niso le popolnoma prenehale te denarne pošiljave, temveč se vračajo sedaj tudi v velikem številu izseljenci domov zaradi pomanjkanja dela v inozemski industriji, pomožujejo bedo doma in so za breme javnosti, ki mora zanje skrbeti. Ti stroški niso manjši kot oni vojskujočih se državah. In to se godi v času, ko državni dohodki znatno nazadujejo. V Italiji so v zadnjem četrtletju julij-september bili za 26 in pol milijona lir manjši kot prejšnje leto v istem času.

Tudi Anglešna si domišljuje, oziroma Grey in Churchill skušata Angležem dopovedati, da predstavlja ravno toliko kot nevtralno deželo, da bo ostala nedotaknena od grozot vojne. Gotovo je, da je bil hinavski in zavratni namen Greya, izvojevati boj angleških kapitalistov z nemškimi potom Francoske in Belgije kakor tudi Rusije, pri čemur naj bi ostala Angleška nedotaknjena od grozot vojne. Kakor pa je padla ta hinavščina, s katero se je zapletla v pogodbo Belgija in Francoska, ravno tako se Angleška zelo moti, ako meni, da ta vojna ne bo imela zanj zlih posledic. Kajti Angleška je tvorila dosedaj svetovni trg. Od zunanje trgovine Nemčije, Avstrije, Belgije, Francoske in Rusije, ki znaša skupaj 14 milijard, je več kot polovica financirana od Angleške; to se pravi, da angleške banke posredujejo trgovino, da sprejemajo plačila v obliki menic in plačujejo s temi menicami, da jamčijo za čas med akceptiranjem in plačilom. Sedaj leži za kaki dve milijardi akceptiranih menic v Londonu, a ne plačanih. Te menice so izdane večinoma za povprečno dobo treh mesecev. Medtem pa je izbruhnila vojna in prekinjena trgovina bo povzročila polom številnih trdk, argentinskih, brazilskih itd., ki teh menic v Londonu ne bodo mogle plačati. To bo postala grozna finančna katastrofa za Angleško. In ako se to ne kaže že sedaj, je temu kriv samo moratorij, ki daje dolžniku pravico, da odlaga s plačilom. A četudi bo končana vojna, bodo najmanj Belgija in Rusija, a bržkone tudi Francoska, rabile dolgo časa, preden bodo mogle prijeti zopet s plačili. Tudi ta bodo torej imele angleške banke ogromne izgube in gospodarski polomi stotisočev bodo opustošili tudi angleško narodno gospodarstvo, tudi ako se nemške armade ne bodo izkrcale pri Dovru in ako njeni Zeppelinii ne bodo metali bomb na London. Temu naravnemu povračilu za svojo strahopetno zavratnost se bodo angleški kapitalisti komaj izognili, naj potem Grey tudi trdi cinično, da Angleška vojna ne bo mnogo več veljala kot bi jo njena nevtralnost.

Male države Holandska, Danska, Norveška so napram roparskim činom Angleške seveda popolnoma brez moči ter se morejo zadovoljiti samo s tem, da stiskajo svoje pesti v žepih. Značilno je za infamno politiko angleških kapitalistov, da izrablja ugodno priliko srbskega zavratnega umora le ne samo za zaželeno gospodarsko uničenje Nemčije, temveč tudi zato, da prizadene trgovini manjših konkurentov znatno škodo, ki se ne bo mogla nikdar popraviti.

Med Angleško in Holandsko obstojijo že stoletja komercialna nasprotstva, ki so zaenkrat dosegla višek v popolnem podvrženju Holandske in njeni odpovedi kot svetovne sile, ne da bi se pri tem Angleška odrekla svoji ropateljnosti. Kajti Angleški kapitalisti se čutijo toliko časa ogroževani, dokler bo plula po oceanu kaka ladja pod tujo zastavo. Angleški kapitalizem hoče biti edini gospodar svetovne trgovine. In to je tudi vzrok njegovega sovraštva napram Nemčiji, ki je v zadnjih 40 letih pokazala do slej nenavadno energijo gospodarskega razvoja. Da vodijo Angleško v sedanjí vojni ti postranski nameni, dokazuje jasno tudi njeno obnašanje napram zaveznicu Belgiji. Za kršenje nevtralnosti Belgije je pobožna, visokomoralna Angleška potočila krokodilske solze, a v svoji bolesti ni pozabila izročiti glavno trgovinsko mesto svoje prijateljice obleganju in mu povzročiti večmilijonsko škodo ter onemogočiti uporabo njegovega pristanišča za dalje časa. Seveda, ljubljini in globoko obžalovani Antverpi so bili najnevarnejši konkurent Londona. Toda tako, kakor si predstavlja angleška domišljija, se stvari ne bodo razvile. Kajti poleg Nemčije obstoje tudi še druge velike trgovinske države. „Uncle Sam“, kakor imenujejo posebeljenje severoameriških Združenih držav, je nagrbancil čelo in to je zadostovalo, da se je podlo nadlegovanje nevtralne trgovine vsaj deloma omejilo. Tako se je morala vsemogočna Anglija na primer ukloniti in pri-pustiti izvažanje bombaža iz Amerike. Upajmo, da bo sčasoma ameriški velikan počul na enak način Angleško tudi glede drugih stvari.

Razno.

66 let.

Preteklo sredo bilo je 66 let, odkar je zasedel naš presvitli cesar Franc Jožef I. prestol habsburške države. Bili so burni časi, ko je komaj 18-letni mladenič prijel za žezlo te stare in slavne monarhije. Revolucija je grozila, nezadovoljnost na Ogrskem se je vršila, sovražniki so se drigoli ob mejah domovine. In ves svet je mislil, da bode kronani mladenič v tej borbi obnemogel, da bode opešal in ne bode mogel doseči svojih velikih ciljev. Ali svet se je zmotil; mladenič Franc Jožef I. je pokazal tako ogromno energijo, tako krepko odločnost, da je spravil kmalu državo v redni mirni razvitek. Revolucije in vojske so minule, pričel se je krasni gospodarski razvitek in z njim je rastlo blagostanje avstro ogrskih narodov . . .

Dolga desetletja ščutil je Franc Jožef I. evropejski mir. V pravem zmislu besede ne samo mir naše prekrasne domovine, marveč evropejski in celo svetovni mir. Poznal je grozote vojske in njegova junaška, hrabra duša bi bila žalovala nad vsakim neopravičenim prelivanjem krvi. Mislil je v krasni svoji človekoljubnosti, da bode ščutil od vseh strani ogroženi mir. Kot najplemenitejši varuh tega miru je raje vsa žaljenja pretrpel, nego da bi svoje ljubljene narode izročil krvavi furiji vojne.

Pa vse zaman!

Strupena strast sovražnikov ni poznala mej in obizvor. Povzročilo je, da je moral tudi naš presvitli cesar potegniti meč in zaprijeti borbo proti deželi kraljemorilcev, iz katere se je potem vsa ta velika sveta svetovna vojska razvila.

Čist kakor božansko bitje stoji Franc Jožef I. na odru svetovne zgodovine. Nikdo mu ne more očitati niti trohice krivice ali krivde nad to vojno. Le v obrambo očetnjave poklical je cesar svoje hrabre vojske pod orožje, da si zaslužijo še enkrat slavno ime Avstrije . . .

66-letnica Franc-Jožefovega vladanja pa dokazuje iz novega, da stojijo vsi narodi naše monarhije za našim cesarjem. Vso vročo ljubezen teh narodov dokazuje ta praznik, ki smo

Nevarnost okuženja

pri vseh epidemičnih boleznih, kakor pri koleri, dysenteriji, driski itd. se izdatno zmanjša, ako vzdržujemo truplo čisto, uporno in krepko, vsled tega zdravo. Nadalje je potrebno za okrepčanje želodca, za redno prebavo in nemoteno izmenjavo snovi skrbeti, ker se kužne snovi v starih črevesnih ostankih najlaže razširjajo. — V interesu naših čitateljev hočemo zopet na dva preparata visoke higijenične vrednosti opozarjati in sicer: 1. Feller-

jev priznani rastlinski esenčni fluid z zn. »Ezsafluid«, ki je vsled svoje očiščujoče, desinfekcijske in antiseptične lastnosti v teh dneh za vsako hišo neprecenljive vrednosti. Za negovanje trupla in kože, kot ustna voda, za bolečine odpravljajoče in okrepčujoče obiranje po marših, jahanju, utrujenosti, pri revmatičnih bolečinah, prehlajenju in raznih vsled prepriha ali mokrote nastalih boleznih služi izborno. Mnogo zdravnikov ga priporoča in več kot 100.000 zahvalnih pisem potrjuje njegov blagosen vpliv. 12 steklenic stane franko 6 kron, 60 ste-

klenic franko samo 25 kron. 2 Fellerjeve prebave urejujoče, želodce okrepčujoče Rhabarbara-kroglice z zn. »Elza-kroglice«, ki se jih že desetletja za ureditev izmenjave snovi vestransko priporoča. 6 škaltij stane franko samo 4 krole 40 vinarjev, 12 škaltij franko samo 8 kron 40 vinarjev. — Zamoremo cenjenim čitateljem oba preparata najbolje priporočati. Pa ne kupujte manjvredna nadomestna sredstva, marveč samo priznana »Elza«-preparata od lekarnarja E. V. Feller, Subica, Elsaplatz št. 241 (Hrvatsko). 753